

Asia: OM 4/41/2016

Sakkomenettelyn laajentamista koskeva työryhmän mietintö

Lausunnon saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne:

-

Yleistä

Mitä mieltä olette mietintöön sisältyvästä luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

En kannata esitystä

Muut yleiset huomiot:

-

Sakkomenettelyn soveltamisalan laajentaminen

Näkemyksenne sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamisesta:

Lausuntopyyntöön kohteena olevassa työryhmämietinnössä esitetään, että uuden 1.12.2016 voimaantulleen sakkomenettelyn soveltamisalaa laajennettaisiin rikoksiin, joista säädetty rangaistus on enintään yksi vuosi kuusi kuukautta vankeutta, minkä lisäksi menettelyn piiriin tulisi myös joitakin rikoksia, joista säädetty ankaran rangaistus on kaksi vuotta vankeutta. Sakkomenettelyn käytön yleiseksi edellytykseksi lisättäisiin myös vaatimus asian selvydestä ja yksinkertaisuudesta.

Kuten mietinnössäkin on tuotu esiin, on mahdollinen tuomiovallan siirto tuomioistuimen ulkopuolelle toteutettava heikentämättä asianosaisten oikeusturvaa. Valtuuksien käyttäjien asiantuntemuksesta, valvonnasta ja vastuusta on huolehdittava asianmukaisesti. Ratkaisuvälillä sakkomenettelyssä tulee rajata asioihin, jotka ovat yksinkertaisia ja selviä. Yksilöllä on myös aina oltava todellinen mahdollisuus saada asiansa riippumattoman tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Kannatamme mietinnössä esitettyjen muutosehdotusten vaikutusten tarkkaa kokonaisarviointia. Pidämme sinänsä kannatettavana kehityssuuntana sitä, että rikosasioiden käsittelyajat lyhenisivät ja oikeuslaitos voisi keskittyä ydintehtäviinsä eli vaikeiden ja riitaisten asioiden käsittelyyn. Samalla on

kuitenkin varmistettava, että muutokset ovat tarkoituksenmukaisia myös tietojärjestelmien mahdolliset laajat muutostarpeet sekä poliisin ja syyttäjälaitoksen resurssit huomioiden.

Epäillyn suostumus

Näkemyksenne epäillyn suostumusta koskevan sääntelyn keventämisestä (tunnustamisesta ja seuraamuksen hyväksymisestä luopuminen):

Epäillyn suostumusta koskevaa sääntelyä ehdotetaan kevennettäväksi niin, ettei suostumus rajoittaisi sakkomenettelyn käyttöä. Voimassaolevan sakkomenettelyn käyttö edellyttää, että epäilty tunnustaa teon ja hyväksyy siitä määrättävän seuraamuksen. Voimassa oleva sääntely rajoittaa myös muutoksenhakua ja siten oikeusturvaa, sillä mikäli henkilö on pätevästi tunnustanut teon ja hyväksynyt seuraamuksen, ei hän voi enää kiistää tekoon syyllistymistä muutoksenhakuvaiheessa tai arvioida seuraamusta olennaisesti toisin kuin hyväksymässään sakko- tai rangaistusmääräyksessä.

Esityksessä ehdotetaan, että edellytykset teon tunnustamiselle ja seuraamuksen hyväksymiselle sakkomenettelyn käyttämiseksi poistetaan laista. Tällöin asia voitaisiin ratkaista sakkomenettelyssä, vaikka epäilty olisi kiistänyt teon, mikäli hän antaisi suostumuksensa sakkomenettelyn käyttöön ja luopuisi oikeudestaan suulliseen oikeudenkäyntiin.

Pidämme tärkeänä sitä, että epäillylle selvitetään suostumuksen antamisen merkitys. Mikäli valitusmahdollisuudet ovat todelliset ja riittävän laajat, ei teon tunnustamisen puuttuminen ole mielestämme itsessään este sakkomenettelyn käyttämiselle. Muutoksenhakumenettelyä onkin esitetty mietinnössä muutettavaksi. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi siten, että valitusperusteita rajaavaa säännöstä muutettaisiin epäillyn osalta niin, että epäilty voisi hakea muutosta sakkomenettelyssä annettuun määräykseen vastaavilla perusteilla kuin kärjäoikeuden ratkaisusta valitetaan hovioikeuteen. Tämä parantaisi epäillyn oikeusturvaa ja on kannatettava muutosehdotus.

SKAL pitää välttämättömänä, että epäillyn valitsemasta menettelystä riippumatta on aina mahdollisuus saattaa asiansa kärjäoikeuden käsiteltäväksi myös siinä tapauksessa, että epäilty on ensin antanut suostumuksensa sakkomenettelyn käyttämiseen.

Muutoksenhaku sakkomenettelyssä

Näkemyksenne sakkomenettelyn muutoksenhaun kehittämistä (mm. muutoksenhakuperusteiden lisääminen):

Ks. edellinen kohta.

Ajokielto

Näkemyksenne ajokieltoa koskevan sääntelyn muuttamisesta (poliisi määräisi kaikki ajokiellot, menettelyä kevennettäisiin):

Mietinnössä ehdotetaan, että toimivalta ajokieltoseuraamusten määräämiseen siirrettäisiin kaikilta osin poliisille. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että poliisi määräisi myös rattijuopumukseen ja

törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen liittyvän ajokiellon käräjäoikeuden sijaan. Ajokielto määrättäisiin syyksi lukevan ratkaisun pohjalta hallinnollisessa menettelyssä. Muutoksenhaku ajokieltopäätöksiin tapahtuisi vaatimalla oikaisua ja valittamalla sen jälkeen hallinto-oikeuteen. Ajokieltoimenettelyä myös yksinkertaistettaisiin niin, että kuulemismenettely voitaisiin käynnistää jo tapahtumapaikalla ennen syyksi lukevan ratkaisun antamista.

Mietinnössä on todettu, ettei ajokieltoimenettelyn muuttaminen heikentäisi oikeusturvaa, kunhan ajokieltoviranomaisella olisi mahdollisuus saada käyttöönsä ajokiellon keston ja lajin valinnassa tarvittava informaatio. Pidämme myös tärkeänä, että mahdolliseen uuteen malliin siirryttäessä korostetaan asianosaisen kuulemisen merkitystä ja edellytetään, että poliisilla on tosiasiasa oltava riittävät mahdollisuudet ottaa huomioon seikat, joilla on merkitystä ajokieltopäätöksen tekemiseen kussakin yksittäistapauksessa.

Ajokiellon keston määrittämisen lisäksi poliisin toimivaltaan kuuluisi myös pohdinta siitä, tulisiko ajokielto määrätä ehdollisena. Nyt voimassaolevassa järjestelmässä tuomioistuimien määrää esimerkiksi törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen liittyvän ajokiellon samalla kun se antaa rangaistuksen teosta. Uudessa mallissa poliisin tulisi arvioida tekoon ja tekijään liittyvät olosuhteet uudelleen ja näin ollen myös edellytykset ehdollisen ajokiellon antamiselle. Tosin poliisi tekee nykyäänkin mm. määrätessään ajokieltoa toistuvien rikkomusten perusteella arviointia siitä, olisiko asiassa perusteita antaa varoitus ajokiellon sijasta esimerkiksi ajo-oikeuden haltijan toimeentulon tai liikkumistarpeen takia. Uuden mallin mukaan poliisille tulisi kuitenkin entistä enemmän harkintavaltaa ajokiellon keston ja muodon osalta. SKAL ei pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että ajokieltoa ja teosta annettavaa rangaistusta määrätään toisistaan erillään.

Esityksessä ehdotetaan myös poliisille mahdollisuutta määrätä väliaikainen ajokielto päättymään kuljettajan perustellusta pyynnöstä, vaikka ajokieltoon liittyvää rikosasiaa ei olisi vielä ratkaistu tuomioistuimessa. SKAL ehdottaa lisäksi, että poliisi ei saisi määrätä väliaikaista ajokieltoa, jos on syytä epäillä, että kyseisen teon seuraamuksena on ehdollisena määrättävä ajokielto.

Muutoksessa pitää estää ne kohtuuttomat tilanteet, joissa kuljettaja on määrätty väliaikaiseen ajokieltoon, rikosasian käsittely viivästyy ja lopulta syyte väliaikaisen ajokiellon aiheuttaneesta teosta hylätään. Nykyjärjestelmän mukaan perusteettoman ajokiellon aiheuttamaa taloudellista menetystä ei em. tapauksessa lähtökohtaisesti korvata, joten väliaikaisen ajokiellon päättämisedellytysten uudelleenarviointi on varmasti tarpeellista.

Haluamme korostaa, että oikeudenmukaisen ja kohtuullisen ajokieltojärjestelmän luominen on ammattiliikenteen kuljettajien kannalta ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Ajokiellon kokonaiseuraamus ammattiliikenteen kuljettajalle on huomattavasti kovempi kuin tavalliselle tienkäyttäjälle ja usein epäsuhteessa ajokieltoon johtaneiden tekojen vakavuuteen ja moitittavuuteen nähden. Katsomme, että ajokieltojen määräämismenettelyn uudistaminen tulisi käsitellä yhdessä tieliikennelainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä, huomioiden sekä ajokieltojärjestelmän että liikenne rikkomusten sanktiojärjestelmän muutostarpeet. Kannatamme liikennevirhemaksujärjestelmää, jossa kaikki liikenteen rikkomuksista määrättävät rikesakot sekä osa nykyisin sakkojärjestelmän piiriin kuuluvista lievista liikenne rikkomuksista muutettaisiin hallinnollisiksi seuraamuksiksi.

Esityksen vaikutukset ja voimaantulo

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista ja voimaantuloaikataulusta:

-

Muut huomiot

Muut esitystä koskevat huomiot:

-

Hammarén Hanna-Liisa
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry